

HERÄTYSSAARNA

Puhuja – Jumalan armosta

Haluaisin ennen kuolemaani ehtiä selvittämään, miksi olen syntynyt? En suostu uskomaan elämäni sattumaksi. Ellei se ole sattumaa, sillä täytyy olla joku tarkoitus. Onko elämällä mitään sellaista tarkoitusta, joka ei katoaisi kuolemassa? Jeesus sanoi: ”Minä olen tie, totuus ja elämä. Ei kukaan tule Isän luo muutoin kuin minun kauttani.” Ellei tämä ole totta, unohda koko juttu saarnaamisesta. Jos Jeesuksen sana on totta, ei koko maailmassa ja elämässä ole mitään tärkeämpää ja suurempaa, kuin tulla tuntemaan Jeesus ja tehdä hänet tunnetuksi toisillekin.

Herätysaarnaaja on tosi ja tosissaan. ”Voitakseni niin monta kuin suinkin”, on herätysaarnaajan mieli. (1 Kor 9:19) Ellei tämä Pyhän Hengen tuli pala sydämissämme, ihmisten on mentävä helvetin tuleen. Hartauspuheen – niitä kirkkomme on täynnä – ja saarnan, esitelmästä puhumattakaan voi pitää kuka tahansa, mutta herätysaarna on ytimeltään todistusta. Se erottaa herätysaarnan puhetaidosta, kaunopuheisuudesta. ”Minä uskon, sen tähden minä puhun.” (2 Kor 4:13) ”Sydämen kyllyydestä suu puhuu.” (Luuk 6:45) Emme voi olla puhumatta.” (Apt 4:20) Nälkäinen kertoo toiselle nälkäiselle, mistä ruokaa on saatavissa. Se, mikä on vallannut puhujan, voi vallata kuulijankin. On julistettava sitä, mistä itse elää. Palavakaan saarnaaja ei ole sytkäri, joka sytyttää sanan bensan, vaan sama sana, mikä herättää kuulijan, sytyttää saarnaajankin.

Mikä vie viestiä perille? Sanat 7 %, ääni 33 % ja olemus 60 %. Vastaanottoilmasto 50 %, ruumiin kieli, eleet, ilmeet 43 % ja sanat 7 %. Sanoilla voi petkuttaa ja olla falski, äänellä ja olemuksella ei niinkään. Elävätkö julistetut totuudet saarnaajalle itselleen? Ellei sana ole vaikuttanut julistajaan, ei voi odottaa, että se vaikuttaa kuulijaan. Sananjulistaja on itse sanan alla. Ellei saarnaaja itse rukoile, hän on teeskentelijä. Saarna ”voitelussa” ei ole tehtävissä, vaan saatavissa.

Valvo itseäsi ja opetustasi! Paimen ja saarnaaja ei jää itse eikä jätä laumaansa syntiin. (1 Piet 2:1; Hepr 12:1,2; 2 Tim 2:21; Joh 15:2) Saarnaajan oma elämä on sopusoinnussa kutsumuksen ja tunnustuksen kanssa. (2 Kor 6:3) Elämä on todistusvoimaisempi kuin saarnamme. Saarnaajan uskoa hoitavat samat asiat kuin muidenkin kristittyjen; sana, rukous, uskovien yhteys, ehtoollinen, rippi. Saarnaajan kiusauksia ovat mm.: ylensyöminen, masennus, naiset/miehet, rahanahneus, vilppi/liioittelu, ulkokultaisuus. Aito hengellisyys ei ilmene äänen värinässä, ruumiin täri- nässä tai sanojen paljoudessa ja äänen voimassa, vaan ihmissuhteissa, jotka ovat jumala-suhteen lisäksi ihmisen tärkein kasvupaikka.

Evankeliumin julistaminen on jokaisen kristityn kutsumus. (Lk 8:39; Apt 8:4) Jeesus tekee seuraajistaan ihmisten kalastajia. (Matt 4:19) Te olette tämän todistajat. (Luuk 24:48) Kristuksen rakkaus vaatii meitä, ettemme enää eläisi itsellemme. (2 Kor 5:4, 15) Sovituksen virka toteutuu, kun joku suostuu sovintoon eli syntinen kohtaa syntisten Vapahtajan. Seurakunnan kaitsijan virka on sananpalvelijan ja johtajan virka. Se edellyttää kutsua sekä Herralta että seurakunnalta. Papin virka ja jumalan-

palvelus ovat seurakunnan oikeus ja velvollisuus. Myös seurakunnan kaitsija voi olla herätyssaarnaaja ja jumalanpalvelus voi olla evankelioimiskokous.

Evankelioivalla saarnalla, herätysaarnalla on tähtäyspiste. Tähtää ja tahdo! Ellei tähtää, voi osua vain sattumalta. Tässä on yksi saarnojen heikkous. Jos saarnaaja itse ei tiedä, mihin pyrkii, on kohtuutonta odottaa, että kuulijakaan sitä oivaltaisi. Siksi monet saarnat eivät johda mihinkään. Herätysaarnaaja pyrkii siihen, että joku tulee uskoon.

Kaste ja herätys eivät ole toisensa poissulkevia. Hengellinen herätys tähtää kasteeseen silloin, kun asianosaista ei vielä ole kastettu. Kaste puolestaan tähtää herätykseen siellä, missä kastettu ei elä jokapäiväisessä parannuksessa, vaan on tuhlajan tiellä. Herätys tarvitaan niin silloin, kun vielä ei uskota Jeesukseen, kuin silloinkin, kun ei enää uskota. Kasteen ja herätyksen väärä vastakkain asettelu on yksi syy luterilaisen herätysaarnan kuihtumiseen.

Ihminen on uudestisyntynyt Jeesukseen uskoessaan. Kaste merkitsee uudestisyntymistä, sillä se lahjoittaa meille syntien anteeksiantamuksen, Jeesuksen lahjavanhurskauden ja uskon. Siksi Pietari sanoi: ”Ottakoon kukin teistä kasteen Jeesuksen Kristuksen nimeen syntienne anteeksisaamiseksi.” Jos heidän syntinsä olisivat jo parannuksen ja uskon kautta olleet anteeksiannetut, he eivät tähän tarkoitukseen olisi tarvinneet kastetta. (Apt 2:38) Mutta ellei Pyhä Henki saa kastettua hoitaa Kristuksen yhteydessä, maailman henki valtaa sydämen ja ihminen menettää uudestisyntymisensä. Hän on tuhlaajapojan tavalla hengellisesti kuollut. Uskoa ei ole silloin jäljellä edes ikään kuin pakastettuna, niin että se voidaan sulattaa tai kuin kipinä suossa niin, että sopiva tuuli sen puhaltaa palamaan. Hengellisesti kuolleen täytyy sanan kautta uudestisyntyä.

Jumala vaikuttaa tahtomisen, mutta tahtomistakin tarvitaan. Kysymys sidotusta ratkaisuvallasta on toinen luterilaisen herätysaarnan vaikea kohta. Lakia on saarnattava niin kuin ihmisellä olisi vapaa tahto Jumalan tahdon täyttämässä ja valinnassa uskoako Jeesukseen vai ei. Lakia on saarnattava ehdottomana yhtä hyvin sen vaatimuksen kuin täyttämisenkin osalta. Samoin evankeliumia on saarnattava ehdottomana ja kokonaisena. Mikään ei riipu ihmisestä, vaan koko pelastus alusta loppuun on Jumalan työtä ja lahjaa. Jos ihminen hukkuu, on se kokonaan ihmisen syy. Jos ihminen pelastuu, on se kokonaan Jumalan työ. Älyllisesti tätä ristiriitaa ei kykene ratkaisemaan, mutta ei tarvitsekaan. Herätysaarnaaja julistaa täysillä kumpaakin, niin ihmisen täyttä vastuuta kuin Jumalan yksinvaikuttavuutta. Edelliseen kuuluvat esimerkiksi ”valitkaa tänä päivänä”, ”kääntykää, tehkää parannus”, ”kehottamme teitä vastaan ottamaan Jumalan armon”, ”jos kuulet hänen äänensä, älä paa-duta sydäntäsi”. Evankeliumia puolestaan ovat esimerkiksi ”te ette valinneet minua, vaan minä valitsin teidät”, ”armosta te olette pelastetut uskon kautta, ette itsenne kautta”, ”se on Jumalan teko, että te uskotte”, ”Jumala vaikuttaa tahtomisen ja tekemisen”, ”Herra avasi Lyydian sydämen vastaanottamaan”.

Lain ihminen käsittää, mutta evankeliumi on salaisuus. Raamatun lisäksi Jumalan laki on piirretty myös sydämiin. Ihmisellä on luonnostaan ymmärtämystä Jumalan laille, joskin synty on sokaissut ihmisen arvostelukyvyn ja ihminen haluaa päättää itse oikean ja väärän. Myös kehotus rakastamiseen, suvaitsevaisuuteen jne ovat lakia. Nykyajan hartauspuheet jättävätkin ihmiset usein siihen luuloon, että kovasti yrittämällä ihminen voi elää hyvin. Lain saarnan tarkoitus on auttaa ihmistä tunnistamaan

synti sen lukemattomissa muodoissa. Elämän asiat eivät ole ylimalkaisia, vaan yksityiskohtaisia. Herätyssaarnaaja ei vastusta pahaa vain sen yleisessä merkityksessä, vaan esimerkiksi kymmeneen käskyyn viitaten ojentaa ”Johanneksen sormen”: Sinun ei ole lupa. Herättäessään ihmistä Jumala ei useinkaan osoita koko syntisyyttämme, vaan painaa sormensa joihinkin kohtiin elämässämme ja historiassamme. Syntinsä tuntevana ihmisestä tulee armoa tarvitseva. Evankeliumi, se että kaikki on lahjaa, onkin salaisuus, jonka vain Pyhä henki voi ihmiselle kirkastaa.

Herätyssaarna – *sale et sole*. Saarnaajalla on kiusaus olla näkyvänä valon tuojana, mutta ei suolana. Asenne on *ichus publendi*, julkisuuden syyhelmä. Kirjassaan Vuorisaaunan Kristus Stnaley Jones kirjoitti 1930-luvulla: ”Nykyaikaisen kristillisyyden tarvelee sen halu esiintyä valona samalla kun se on haluton olemaan suolana.” Hän jatkaa: ”Uskonto, jonka piti pelastaa maailma hyödyttömyydestä, voi itse muuttua maailman hyödyttömimmäksi asiaksi. Usein ei uskonnon hylkiminen johdu ihmisten pahuudesta, vaan uskonnon arvottomuudesta. Kirkkojen häviö ei johdu useasti niinkään paljon siitä, että ihmiset ovat uskonnottomia, kuin siitä, että kirkot ovat itse mauttomia ja arvottomia...Naudat ja puhvelihärät (Intia) kulkevat pitkät matkat saadakseen nuoleksia suuria suolajärkäleitä, mutta ne eivät kulkisi askeltakaan suolatoman kiteen vuoksi. Ei ole kysymys siitä, saadaanko ihmisiä kirkkoon, vaan siitä, saadaanko kirkkoihin suolaa. Jos sitä on, tulevat ihmisetkin.” Mautonta, suolatonta, väritöntä kristillisyyttä ei kannata pitää esillä. Epäuskoa ja epävarmuutta ei kannata saarnata.

Raamatullinen julistus ruokkii koko ihmistä. Saarnan tiedollinen, analysoiva ja opetuksellinen aines vetoaa ymmärrykseen. Vaikka intellektualismi on nykyajan saarnaajien vaara, apologeettista ainestakin tarvitaan. Saarnan kokemuksellinen aines (itselle tai toisille tapahtunut) vetoaa tunteeseen. Luterilaisen herätyssaarnan kolmas heikkous on ollut subjektiivisuuden väärä karttaminen. Julistuksesta on tullut persoonatonta passiivia tai ”rakastakaamme” -tsemppausta. Julistuksemme ei ole minä-keskeistä ja itseä korottavaa, mutta oma persoona on pantava peliin. Ei voi pelastaa sieluja tulesta omien näppien kärvähtämättä. Saarnaaja saa kuulijan tuntemaan kanssaan. Saarnan vetoava, haastava ja kutsuva anti vetoaa tahtoon. Järki, tunne ja tahto ovat sanan puhuteltavina. Ensin kuulija liittyy saarnaajaan ja sitten he yhdessä menevät Jeesuksen luo.

Evankeliumi ja kutsu Jeesuksen seuraamiseen ovat julkisia. Herätyssaarnaan sisältyy aina kysymys sanan ja sanassa luoksemme tulevan Jeesuksen vastaanottamisesta. Tätä vastaan ottamista voi ilmaista esimerkiksi käden kohottaminen tai askeleet alttarille. Jumala ei tarvitse näkyviä merkkejämme; Hän näkee sydämen, mutta me tarvitsemme ja saarnaajakin tarvitsee. Herran työ ja usko on salattu, mutta hedelmä julkinen. Kristityksi voi tulla salaa, sillä Jumala toimii niin, ettei ihminen saa kunniaa. Mutta kristittynä ei voi elää salaa. ”Jos sinä olet kristitty, niin tiedän sen hyvin; jos et ole, tiedän sen vielä paremmin.” (Luther, Iso katekismus) Älä tyydy näkymättömiin hedelmiin! Opetuslapsetkin saivat nähdä työnsä tuloksia.

Herätyssaarna on täynnä Kristusta. Siksi herätyssaarna on varmaa ja iloista. ”Ilman tätä elämäniloa, ilman sielun tulta, tätä elämänvietin ylitsekuohumista, ei ole väkevää uskonnollista elämää, vaan pelkkää vetelyyttä ja keskinkertaisuutta.” (de Gardin) Etiikka ei elätä. Ilman Jeesuksen sovitustyötä ja sovintosaarnausta ei ole hengellistä elämää. On pidettävä mielessä kaksi suurta totuutta: oma pahuus ja Jumalan hyvyys. Tarjoaako julistus kuolevaa luontoa vai elämän leipää? Aukeaako taivas vai

vainko asfaltti repeää? Lampaiden korvat kyllä tottuvat erottamaan lukuisten houkuttelevien äänien joukosta Hyvän Paimenen äänen. Mutta kuinka ne, jotka eivät kuulu vielä "piskaiseen laumaan" kuulisivat sen?

Herätyssaarna tapahtuu iäisyystaustalla. Eskatologia ei ole kristillisyyden sivujuonne, vaan Kristuksen täytetyn työn rinnalla evankeliumin keskuksessa. Kuoleman edessä elämän asiat yksinkertaistuvat. Kuoleman todellisuus antaa voimakasta tukea herätyssaarnalle. Ellei iäisyys ole totta, elämä on petkutusta. Nykyhetki saa merkityksensä tulevaisuudesta. Sen tietää urheilija, joka harjoittelee kisoja varten, opiskelija, joka valmistautuu lopputenttiin ja kauppias, joka tekee tilinpäätöksen. Jos loppu on ei mitään tai laupeudeton, kaikki on mennyt hukkaan. Lopusta käsin vastamme loistaa käsittämätön valo: Isä odottaa lapsiaan kotiin.